

Vláda schválila novelu zákona o ochraně přírody a krajiny: ochrana stromů ohrožených výstavbou, efektivnější druhová ochrana rostlin a živočichů a vyhlášení NP Křivoklátsko

4.12.2024 - | KDU-ČSL

Novela zákona o ochraně přírody a krajiny přináší tři zásadní změny pro lepší ochranu životního prostředí.

„Zavádíme vyšší ochranu stromů při výstavbě, kdy chceme v první řadě zabránit jejich pokácení, v nutném případě alespoň zajistit přiměřenou náhradu. Novela se ale nedotkne kácení solitérních stromů na soukromých zahradách, to zůstává nezměněné. Dále měníme systém ochrany živočichů a rostlin. Cílem je zajištění účinnější ochrany ohrožených druhů, která je postavená především na ochraně jejich celého prostředí. Zároveň přitom nezapomínáme na větší ochranu opylovačů, kteří jsou pro naši krajinu zásadní, a na ochranu před světelným znečištěním, jenž je aktuálně velkým problémem nejen pro rostliny a živočichy. V neposlední řadě také chceme lépe chránit jedinečnou přírodu na Křivoklátsku. Ta si díky svému nebývale pestrému a zachovalému lesnímu komplexu ve vnitrozemí zaslouží vyšší ochranu formou národního parku,“ vyjmenovává úvodem **ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL)**.

Druhová ochrana, podpora pro zemědělce a ochrana opylovačů

Jednou z hlavních změn tedy je proměna způsobu ochrany konkrétních zákonem chráněných druhů. Ty nejvíce ohrožené budou i nadále chráněny na úrovni každého jedince, zatímco u jiných druhů bude stačit ochrana jejich biotopů a zachování populace v dané lokalitě. Chráněné rostliny nebo živočichové budou nově rozděleni do tří kategorií ochrany: I, II a III. Nejprísnější režim ochrany v kategorii I bude vyhrazen druhům, které potřebují ochranu jak svého biotopu, tak jednotlivých jedinců. Pro druhy, které nejsou ohrožovány ztrátou konkrétních jedinců, jako např. hmyz nebo houby, ale zánikem celých populací a lokalit, je navržena kategorie ochrany III.

„Měníme druhovou ochranu rostlin a živočichů. Nově nebudeme chránit každého jedince, ale přednostně místa, kde druhy přirozeně žijí, tedy jejich přirozené biotopy. Místo ochrany jednoho mravence, tak budeme chránit celé mraveniště. U těch nejohroženějších druhů, jako je například orel královský, ale bude zajištěna ochrana jak biotopu, tak jedinců. Musíme dělat vše pro to, aby se co nejméně chráněných druhů dostávalo na hranici přežití nebo bylo nenávratně pro českou přírodu ztraceno,“ apeluje ministr Petr Hladík.

Pro účely projednání zákona vznikl návrh nového seznamu zvláště chráněných druhů včetně zařazení do kategorií ochrany, který je veřejně dostupný na https://www.nature.cz/zvlastni-ochrana-druhu-navrhovana-uprava_

Novela také zjednoduší zemědělcům běžné hospodaření na pozemcích, protože již nebudou potřebovat výjimky pro druhy kategorie II a III, pokud nezpůsobí ohrožení biotopu nebo místní populace. To pomůže hlavně u chráněných druhů, které se vyskytují na polích nebo loukách a které

obhospodařování potřebují nebo je nijak neohrožuje. Novela zohledňuje i potřebu ochrany opylovačů, zejména v souvislosti s vhodnou údržbou veřejné zeleně a zemědělských ploch. Ochrana biotopů opylovačů se tak stane běžnou součástí péče o krajinu a vegetaci.

Reagujeme také na problém světelného znečištění, které negativně ovlivňuje přirozené biorytmy živočichů, rostlin i lidí. Při venkovním osvětlení staveb a veřejných prostranství bude nově stanovena povinnost omezit nežádoucí účinky na ekosystémy. Nové osvětlení bude muset být šetrné například svým umístěním i parametry světelného zdroje, aby neohrožovalo přirozené chování živočichů a rostlin.

Lepší ochrana stromů ohrožených výstavbou

„Chceme zamezit nekontrolovatelnému kácení stromů při rekonstrukcích ulic. Zároveň nechceme, aby docházelo ke kácení významných stromů, například staré lípy na návsi obce. Pokud je nutné strom pokácet, je potřeba za něj vysadit nový. Stromy jsou pro náš život nepostradatelnou součástí a je potřeba jim zajistit dostatečnou ochranu,“ dodal ministr Hladík.

Přísnější ochrana stromů se týká pouze jejich kácení v souvislosti se stavbami, které podléhají povolení podle stavebního zákona nebo posouzení vlivů na životní prostředí (EIA). V případě kácení solitérních stromů na soukromých zahradách zůstává dosavadní režim. Novela pro lepší ochranu zavádí jasnou hierarchii: v první řadě by měly být stromy zachovány, pokud to není možné, pak by měly být nahrazovány výsadbou v daném místě (ve vzdálenosti 1 km od hranice pozemku). V nejzazším případě stavebník zaplatí poplatek do speciálního fondu obce, který bude použit na zajištění náhradní výsadby nebo na péči o stávající stromy.

O povolení budou stavebníci žádat tak jako dnes v rámci Jednotného environmentálního stanoviska (JES). Případný poplatek bude stanoven na základě zdravotního stavu stromu a jeho významu pro životní prostředí i z historického pohledu. S novou legislativní úpravou přichází i zpřísnění pokut za nelegální kácení dřevin. Tato opatření mají zajistit, že ti, kteří dodržují pravidla ochrany přírody, budou v lepší pozici než ti, kteří se rozhodnou porušovat zákon.

Vyhlášení národního parku Křivoklátsko

Novela také obsahuje vyhlášení národního parku Křivoklátsko, který by měl vzniknout k začátku roku 2026. Příroda Křivoklátska nemá v České republice obdoby, jde o nebývale pestrý, zachovalý lesní komplex ve vnitrozemí.

Vyhlášení národního parku Křivoklátsko nijak zásadně neovlivní každodenní život místních obyvatel. Území parku je především lesní, mimo obce, a žádné nové stavební projekty ani dopravní infrastruktura v parku plánovány nejsou. Podle současného návrhu je téměř 99 % dotčených pozemků ve vlastnictví státu. I nadále bude možné sbírat lesní plodiny a houby tak jako doposud. Naopak se očekává, že vznik parku bude mít pozitivní vliv na regionální ekonomiku a přinese nové příležitosti pro místní podnikatele, nejen v oblasti cestovního ruchu a souvisejících službách.

Hlavní sídlo Správy Národního parku Křivoklátsko bude v Berouně v budově, kterou bezplatně převede v rámci státního majetku Ministerstvo zemědělství. Strážci národního parku pak budou sídlit v obcích Zbečno a Křivoklát. Vznik národního parku Křivoklátsko může pro obce znamenat snazší dostupnost finančních prostředků fondů Evropské unie (např. Operačního programu Životní prostředí), národních programů a dalších dotačních programů. Národní program životního prostředí pravidelně poskytuje podporu obcím v národních parcích, v letošním roce s alokací 150 mil. Kč. Dojde navíc k posílení pravomoci obcí a starostů při schvalování koncepčních dokumentů. Budou tak mít v ruce zásadní nástroj, jak ovlivňovat to, co se na území národního parku děje.

<https://www.kdu.cz/aktualne/zpravy/mzp-vlada-schvalila-novelu-zakona-o-ochrane-prirod>